

Yaşam ve ölümün ilişkisi

Fahrettin Baştürk

Sunu

Bu yazıda yaşımdan başlayarak, yaşam ve ölüm hakkında konuşmaya çalışacak ve bu doğrultuda çabalayacağım. İfade etmek istediğim ve izah etmek istediğim şeylerin ışığında bir sistem oturmaya çalışacak, oturttuğum sistemin kendi içerisinde çelişmemesi için elimden geleni ardına koymayıp, yazının en sonunda da kendisi içerisinde çelişip çelişmediğini kontrol etmeye çalışacağım. yaşam ve ölümün izahı hakkında ele aldığım ifadeleri kelime anlamı olan bedenin deforme oluşu sonrası insanın yaşamsal fonksiyon göstermesinden soyutlamaya çalışacak ve bunun doğrultusunda da farklı bir anlam katmaya çalışacağım. Her ne kadar çok zor görünse ve yapım olarak düşünceye uygun görülme de. Bu konuların işlenmesi için, öncelikle hayat hakkındaki düşüncelerimi dile getirecek ve bunu ölümle bağdaştırmaya çalışacağım ki ölüm ve ölüm dışı arasında bağlantılar kurmaya çalışıp, sistemin kendi içerisinde daha tutarlı olmasını sağlayayım.

Yaşam ne anlama gelir?

Yaşam, izahı her ne kadar kolay gibi görülse de benim şahsi düşünceme ve fikirlerime göre, tek anlamı ve tek çağrıştıracısı olan yaşamsızlıkla ile izah edilebilecek bir şeydir. Başka bir kelime ve ifadeyle izahı olamayacağı gibi, kendisi içerisinde de çelişmelere mahkumdur. Bunun nedeni de bir anımsatıcı¹ olarak kullanılmasıdır. Bir insan, yaşam ve yaşamının anlamı hakkında konuşamayacağı gibi, yaşayıp yaşamadığı hakkında da konuşamaz, çünkü ifade edebildiğimiz ya da düşünebildiğimiz ifade aralığı göze alındığı sırada bu alan içerisinde yaşamsızlık ifadesi yoktur. Bundan dolayı da kısır bir ifadedir. Kısır bir ifade olmasının güzellikleri olmasıyla birlikte bundan kaynaklı olarak kötü yanları da vardır. Güzel ve kötü yanlar düşünüldüğü zaman, güzel yanlar ağır basıyor gibi görülse de kötülükler daha ağır basar, çünkü kaybı durumunda ne olacağı belirsizdir. Yaşamdan faydalanılarak yani hayat sırasında belirli hareketler yaparak uyguladığımız ve devam ettirdiğimiz şeylerin boşa gideceğini ya da gitmeyeceğini bilemeyiz. Yaptığımız her hareketi yaşamakta olan bir ifade olarak alırsak² da yaşamının nasıl sonlanacağı hakkında bir

¹ Hatırlatıcı.

² Bir olay ve durumun başlaması, o olay ve durumun doğumu olarak Kabul edilir. Bitme ve tamamlanma zamanı da bu ifadenin yaşamının tamamlanması olarak izah edilebilir.

görüş belli edemeyiz ve bununla birlikte de dönüşümünü gerçekleştirdikten sonra yani bir sonraki aşamaya geçtiği zaman bizim için ne anlama geleceğini tahmin edemeyiz³. Buradan da şuraya çıkarız, her ne kadar sistematik olarak yaşıyor ve çabalıyor ya da yaptığımız şeyleri kendimiz için yapıyor gibi görülsek de uygulamakta olduğumuz fiiliyat sonuçlandığında da kendimiz için “iyi” mi sonuçlanacak, yoksa “kötü” mü sonuçlanacak bilemeyiz. Bundan dolayı da basit bir çıkarımla şunu anlarız, hayatını düzgün bir sistemde yaşamaya çalışan yani hayalleri ve umutları olan bir insanla, hayalleri ve umutları olmayan bir insan hayata karşı ne kadar farklı bakıyor gibi görülse de hayatlarının onlara davranma şekli aynıdır. Bu bilgiler ışığında anlarız ki, bazı insanlar, sahip oldukları genetik ağırlıklardan dolayı ve birazda sahip oldukları şanslardan⁴ kaynaklı olarak, düşünen ve sistematik bir şekilde devam edip, ebeveynleri olarak gördüğü yuvasını ciddiye alıp, hayallerinin peşinden koşan kişiler olsalar da, bu insanların hareketsiz yani gayret göstermeyen insanlardan bir farkları yoktur, gibi bir ifade çıkar. Ama, bu da doğru olamaz, çünkü her durumun⁵ doğumu ve işlenmesi kendine has ve onun özelinde özeldir. Ne yazık

³ Sonucu konusunda mutlu mu yoksa mutsuz mu olacağımızı anlayamayız.

⁴ Doğru anda doğru yerde bulunmak.

⁵ Buradaki durum ifadesi, insanı ve insanın yaşamındaki yansımalarını ifade eder.

ki, biraz önceki ifadelerden kaynaklı olarak, yaptıklarının getirileri tam olarak anlaşılamayacağı için iki kişinin de hayatının devamlılığı hakkında başarılı ya da başarısız oldu ifadesinde bulunamayız. Burada da bu kişilerin adımlar atarken, kendilerini geliştirmeleri ve kendilerine ekstra olarak kattıkları şeyler yani kendilerini geliştirmiş oldukları alanlar ve çabaları devreye girer. Yani, bir adım atmış olmalarından ziyade attıkları adımların bir sonraki aşamasında takındıkları ifadeleri ve yaşama karşı göstermiş oldukları izahları⁶ etkili olmaya başlar. Buradan da anlarız ki, bu noktadaki asıl önemli durum, bu kişilerin hayata nasıl başladıkları, devam ettikleri, ya da onu nasıl yaşadıkları değildir, doğumu gerçekleştiren ifadelerin doğum anlarını tamamladıklarında onlara karşı aldıkları ifadeler yani sorumluluklarına karşı sorumluluk tavırlarıdır⁷. Ama, bu durumdaki potansiyel⁸ olan başarılarını karşılaştırmak daha zordur, çünkü yaşam sırasında bir sürü yeni şeyle karşılaşılıyor olsak da bu olay ve durumların yenilikçi⁹ ya da eskici¹⁰ olup olmadıklarını bilemeyiz. Bize umutsuzluk¹¹ veren, bizi nereye

⁶ Yaklaşımları.

⁷ Gayretlerini kullanarak yakaladıkları başarıların tüm ihtimal havuzundaki yüzdeler başarı durumu.

⁸ Kişilerin gerçekleştirebilecekleri ihtimal havuzlarına göre.

⁹ İyi getirileri olan.

¹⁰ İnsanı başarısızlığa götürecektir.

¹¹ Umutsuzluk, korku ile karıştırılmamalıdır, çünkü korku bir nesneye ya da bir duruma bağlıken umutsuzluk sadece hiçliğe yani kendisinin imkansız görüldüğü aralıkla bağdaştırılabilir.

götüreceği belli olmayan bir sürü şeyi yaşar ve onların ömürlerini bitirmesini beklerken onlardan dersler çıkarmaya çalışırız. Bu çıkarımların ışığında da, hayatın bir resital yani tiyatrotik¹² olması ihtimali ortaya çıkar, bu düşünce içerisinde yaşamdaki her şey bir oyundur ve sonucu ne olursa olsun tahmin edilemeyecektir, bundan dolayı da seyirciyi, yani içimizdeki benliği mutlu etmeliyiz ki resital güzel sonuçlansın. Eğer bu ihtimali gözden çıkarıp, hayatı ciddiye almaya çalışırsak, vermeye çalıştığımız kararların ağırlığından ve almaya çalışmış olduğumuz kararların sonuçlarının çok dar bir çerçevede gelişmesinden dolayı¹³ yani başka bir ifadeyle de hayatın özgür olduğu düşüncesinden dolayı, hayat bize sıkıntılar çıkaran bir umutsuzluk çukuruna dönüşür. Ama ne yazık ki, hayatın bir tiyatro olması ifadesi de yeterli değildir, çünkü tiyatro ifadesi insanların öğrenme sürecini değil, sadece ama sadece, insanların sergileme sürecini açıklayabilecek bir göstergedir. Bu yüzden de buradaki boşluk, bu tiyatro oyunlarının tamamlanması durumunda verilecek öğretilerle doldurulmalıdır ki bir sonraki oyun daha sanatsal ve güzel olsun. Bu durumda gerçekleşen, bir başlangıçtan sonraki başlangıca geçiş durumu, yeni bir başlangıç, şansı ve ihtimali sembolize ettiği için bitmiş bir şeyin yeniden doğuşunu temsil etmiş olur. Bu yeniden başlama durumu eski durumun ölümü, yeni durumun da doğumu olarak ifade edilebilir. Çünkü,

¹² tiyatro benzeri.

¹³ Her insan her şeyi gerçekleştiremez.

doğumdan önceki genetik izleri taşıyor olsa da farklı bir benlikle¹⁴ yeni bir işe girişilir. O zaman da anlaşılır ki hayatı var eden şey ölüm, ölümün var olmasını sağlayan şey de yaşamın kendisidir.

¹⁴ Farklı bir benlik ifadesini kullandım, çünkü değişimin kendisi değişmeyen tek şey olsa da nesneler ve durumlar değişkenlik gösterebiliyor demek onların benliklerinin aynı kaldığı ifadesini reddedemez, eğer benliklerinin değişemediği kabul alınırsa da bu durum yüzünden hayatta ilerleme görülemez.

Eğer yaşam ölümle alakalıysa, ölüm neden yaşama son veriyor gibi görülür?

Benim bu konudaki şahsi görüşüm, büyük bir süreklilik içerisinde, karşılıklı olarak birbirini tetikleyen bir düzen olduğu gibi basit bir ifade değildir. Benim görüşüme göre, yaşam¹⁵ gerçekleştiği anda, bu yeni bebekle yani bebeğin hamileliğiyle¹⁶ beraber gelir. Yani, doğan kişi kendi bebekliği sırasındayken hamileliğiyle ne kadar düzgün ilgilenirse yani karnındaki çocuğa bakarsa, yeni doğan bebeğin karnındaki çocuk, ona ev sahipliği yapan annesinin ölümüne¹⁷ karşı o kadar saygılı ve sevgi dolu olur. Eğer ki başa gelen olaylar ve durumlardan çıkarılacak öğretiler¹⁸ reddedilmeye, kirletilmeye¹⁹ ya da daha az bir uğraşla devam ettirilmeye çalışırsa bu çok kötü sonuçlanır. Bu yüzden de, Bebeğe sahiplik yapan annenin karnı daha doğum yapamadan karnındaki çocuk tarafından parçalanır ve bebekte bu vasıta ile kendisine bakılmadığı gerekçesiyle dışarıya daha erken çıkar. diğer

¹⁵ Yani kişinin herhangi bir alandaki doğumu, daha karmaşık bir ifadeyle de yeni başlangıçlara yelken açma durumu.

¹⁶ Bebek sahibi olan insanların hayatlarının asla eskisi gibi olamayacağı ve çocuklarına bakmak gibi bir ahlaki zorundallığa sahip olacakları için bu ifadeyi doğru buldum.

¹⁷ Tamamlanmakta olan, sorumluluksal görevin sonuçlanması durumu.

¹⁸ Dersler.

¹⁹ Umursanmamaya ve ahlaksızlıkla oluşturulmaya çalışan bir ahlak sistemine itilmeye.

bir ihtimal dahilinde de iyi bakılmış bir hamilelikle büyütülmüş bir çocuksa da annesine zarar vermemek için annesinin ölümüne kadar uzun bir süre annesinin karnında bekler. Beni bu düşünceye iten asıl şeyse, hayata atılmanın zor olmasıyla birlikte, hayata atılırken alınan kararlar ne kadar sağlıklıysa insan zorlanmaya ya da başka bir ifadeyle lüksünden²⁰ vermeye o kadar geç başlar. Dışarıdan bakıldığında, erken doğumlar yani daha kimlik belirlenmeden lise yıllarında başlanılan işlerin ya da mesleklerin çoğu çok daha zorludur. Zorlu olmasının nedeni de, bu meslekler diğer mesleklere göre, çok daha iş gücüne dayalı olduğu için annenin daha doğum anı gelmeden doğum yaptığı, yani bebek tarafından karnının deşilmiş olduğu kolayca anlaşılır. Diğer bir yandansa, kişinin kendini tanımasına izin veren bir süreçte, kişi kendisini geliştirir, kendisine bakar ve diğer insanlar tarafından yapımı zor kabul edilmekte olan bir işle uğraşıyor olur. Bunun ışığında da anlaşılır ki, kişi kendine yani dolaylı olarak karnındaki bebeğine iyi bakmış olduğundan kaynaklı olarak da bebeğin dışarı çıkması durumu yani ölümden gelen yeni doğum o kadar acısız gerçekleşmiştir.

²⁰ Rahatından.

Karnımızdaki bebeği, o bizi öldürmeden önce neden öldürmüyoruz?²¹

Aslında, bu sorunun cevabı çok basit, çünkü biz sürekli olarak ölmek ve hemen arkasından da yeniden dirilmek²² istiyoruz. Bu ölmek isteğinin bizim arzularımızdaki yorumlanma ya da oluşma şekliyse, ölümü elinden alınmış ya da ölümüyle oynanmış bir yaşamın amaçsızlığı ve değersizliğidir. Çünkü, eğer bir olayın ya da durumun ölümü gerçekleşmeyecekse, bundan kaynaklı olarak onun doğumu da anlamsızlaşmış olur, bunun nedeni de bu intihar etme durumunun adeta sonucu olmayan bir yarışta olduğumuz hissiyatı veriyor olmasıdır. Buradan da anlarız ki, dayatma olarak da olsa ölüm; bir şeylerin bitmesinden ziyade, bizim için yeniden doğuş anlamına gelir.

²¹ İntihar.

²² Yeniden başlamak, ama daha ilerlemiş bir pozisyondan devam etmek.

Ölüm

Önceki yaptığımız ifadelere göre, yaşamın ana amacı olan ölüm, bir sonraki nesillerin huzuru ve ihtişamı için yaşayan varlıkların²³ bu doğrultuda da kendini yok etmesi ya da farklılaştırması anlamına gelir, bu durumu değişimden ayıran asıl şey, bunun köklü ve düzenli²⁴ bir sıra içerisinde olmasıdır. Aynı şekilde bu yazı bittiğinde, başka bir yazıya geçecek olduğum gibi. Korkusuzca ve yenilik dolu.

²³ Devam etmekte olan olay ve durumlarla birlikte gerçekleşmiş an ve anılar da buraya dahildir.

²⁴ Eğer bu ifadenin yerine daha doğru olacağı için düzensizlik ifadesi gelmesi gerekiyor şeklinde bir kabul olacak olursa bile, yaşamda belirli bir miktarda ilerleme olduğunu kabul ettiğimden dolayı düzensizlikten gelen bir düzen olarak düzeltilebilir.